

ПРОГРАМА

навчального тренінгу

Для чого потрібно документувати воєнні злочини:
міжнародне законодавство та практичні кейси

8 травня 2023 р.
м. Хмельницький

Громадська приймальня УГСПЛ
ГО «Подільська правова ліга»

НАВЧАЛЬНИЙ ТРЕНІНГ

**Для чого потрібно
документувати воєнні
злочини:**

**міжнародне законодавство та
практичні кейси**

НАВЧАЛЬНИЙ ТРЕНІНГ
«ДЛЯ ЧОГО ПОТРІБНО ДОКУМЕНТУВАТИ ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ:
МІЖНАРОДНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА ПРАКТИЧНІ КЕЙСИ»

ПРОГРАМА ТРЕНІНГУ:

08 травня 2023 р.
Проспект Миру, 101 А,
головний корпус Хмельницького інституту МАУП
(320 аудиторія)

10⁴⁵ – 10³⁵ Реєстрація учасників

11⁰⁰ – 12⁰⁰ Тренінг «Особливості надання безоплатної правової
допомоги»

12¹⁰ Підведення підсумків

ВІДКРИТТЯ НАВЧАЛЬНОГО ТРЕНІНГУ

ЗМІСТ ЗАХОДУ

1. Презентація навчального тренінгу «ДЛЯ ЧОГО ПОТРІБНО ДОКУМЕНТУВАТИ ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ: МІЖНАРОДНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА ПРАКТИЧНІ КЕЙСИ»

Кожного дня військовій Російській Федерації вчиняють воєнні злочини на території України. Аби жодне порушення прав людини не лишилось непокараним, сьогодні проводиться кропітка робота по фіксуванню цих фактів. Юристи системи безоплатної правової допомоги, а також адвокати, які співпрацюють з системою БПД, долучені до документування воєнних злочинів.

Воєнні злочини – це свідоме, грубе, порушення законів та звичаїв війни, за який винуватці (учасники бойових дій та особи, які віддають їм накази) несуть кримінальну відповідальність, визначену рішенням міжнародних воєнних трибуналів.

Що визнається воєнними злочинами?

Загальний перелік воєнних злочинів закріплений у Статуті Міжнародного кримінального суду (Римський статут). Зокрема, це:

- умисне вбивство;
- тортури чи нелюдське поводження, включаючи біологічні експерименти;
- умисне завдання сильних страждань чи заподіяння важких тілесних ушкоджень чи шкоди здоров'ю;
- незаконне, безглузде та значне за обсягами знищення чи привласнення майна, що не викликане воєнною необхідністю;
- примушування військовополоненого чи іншої особи, яка користується міжнародним захистом, служити у збройних силах ворожої сторони;
- незаконне обмеження свободи;
- взяття заручників;

– умисний цілеспрямований напад на цивільне населення чи окремих цивільних осіб, які не беруть безпосередньої участі у воєнних діях;

– умисний напад на цивільні об'єкти, тобто об'єкти, які не є воєнними цілями;

– цілеспрямоване завдання ударів по персоналу, об'єктам, матеріалам, підрозділам чи транспортним засобам, задіяним у наданні гуманітарної допомоги чи місії по підтриманню миру відповідно до Статуту ООН;

– депортація або переміщення частини чи всього населення окупованої території як в межах відповідної території, так і за її межі;

– умисне завдання ударів по будівлях, що мають релігійне, освітнє, культурне, наукове чи благодійне призначення, історичним пам'яткам, госпіталях та місцях зосередження хворих та поранених, за умови, що вони не є воєнними цілями;

– примушування громадян протилежної сторони до участі у воєнних діях проти їх власної держави, навіть, якщо вони знаходились на службі воюючої сторони до початку війни;

– пограбування міста чи населеного пункту навіть, якщо він захоплений штурмом;

– застосування задушливих, отруйних чи інших газів та будь-яких аналогічних рідин, матеріалів чи засобів;

– посягання на людську гідність, в тому числі ставлення, що ображає чи принижує людську гідність;

– згвалтування, наVERTання в сексуальне рабство, примушування до проституції, примусова вагітність, примусова стерилізація та будь-які інші види сексуального насильства;

– умисне вчинення дій, які піддають цивільне населення голоду, як способу ведення війни шляхом позбавлення його предметів, необхідних для виживання, включаючи умисне створення завад для допомоги та ін.

За скоєння воєнних злочинів передбачено кримінальну відповідальність на національному та міжнародному рівні.

До відповідальності може бути притягнута як окрема особа, так і командир певного військового об'єднання, якщо йому було відомо про вчинення його підлеглими правопорушення, проте він не приклав зусиль для їх попередження чи припинення.

Українське законодавство не містить визначення поняття «воєнний злочин». Проте в Кримінальному кодексі України передбачена відповідальність за мародерство, насильство над населенням у районі воєнних дій, погане поводження з військовополоненими, незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала та зловживання ними. Особа, яка вчинила ці злочини, може бути засуджена на національному рівні українським судом.

3. Формується 1 група учасників тренінгу:

Модератори:

Володимир Шинкар, юрист, документатор ГО «Подільська правова ліга».

Руслан Малий, юрист Української Гельсінської спілки з прав людини, адвокат, юрист ГО «Подільська правова ліга».

Анастасія Площинська, адвокат, виконавча директорка ГО «Подільська правова ліга».

4. Тренінг «ДЛЯ ЧОГО ПОТРІБНО ДОКУМЕНТУВАТИ ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ:

МІЖНАРОДНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА ПРАКТИЧНІ КЕЙСИ»:

- А) Знайомство учасників, побажання, очікування.
- Б) Ознайомлення з правилами роботи.
- В) розгляд практичних ситуацій із документування воєнних злочинів в Україні.
- Г) Завершення й обмін враженнями.
- Д) Вручення сертифікатів.

УЧАСНИКИ:

Парандій Валентина Олександрівна, кандидат історичних наук, доцент, директор Хмельницького економіко-правового фахового коледжу МАУП (м. Хмельницький).

Авсієвич Алла Валеріївна, доктор філософії в галузі права, доцент кафедри права та правоохоронної діяльності Хмельницького інституту МАУП (м. Хмельницький).

Охман Ольга Василівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри права та правоохоронної діяльності Хмельницького інституту МАУП (м. Хмельницький).

Петлюк Юрій Сергійович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права та правоохоронної діяльності Хмельницького інституту МАУП (м. Хмельницький).

Дядик Богдан Володимирович - здобувач вищої освіти спеціальності «Право» Хмельницького інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Кас'ян Валерія Олександрівна - здобувачка вищої освіти спеціальності «Право» Хмельницького інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Костецька Юлія Олександрівна - здобувачка вищої освіти спеціальності «Право» Хмельницького інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Лебідь Христина Ігорівна - здобувачка вищої освіти спеціальності «Право» Хмельницького інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Матвієць Артем Володимирович - здобувач вищої освіти спеціальності «Право» Хмельницького інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Матяш Марія Юріївна - здобувачка вищої освіти спеціальності «Право» Хмельницького інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Олійник Олександр Сергійович - здобувач вищої освіти спеціальності «Право» Хмельницького інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Осяк Ірина Петрівна - здобувачка вищої освіти спеціальності «Право» Хмельницького інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Парух Дмитро Олегович - здобувач вищої освіти спеціальності «Право» Хмельницького інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Петровський Олександр Сергійович - здобувач вищої освіти спеціальності «Право» Хмельницького інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Плясецька Анастасія Віталіївна - здобувачка вищої освіти спеціальності «Право» Хмельницького інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Рак Владислав Олександрович - здобувач вищої освіти спеціальності «Право» Хмельницького інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Шкільняк Анастасія Сергіївна - здобувачка вищої освіти спеціальності «Право» Хмельницького інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Ющенко Єлизавета Анатоліївна - здобувачка вищої освіти спеціальності «Право» Хмельницького інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

КОРИСНА ІНФОРМАЦІЯ

Міжнародним судовим органом, який розглядає справи щодо притягнення осіб за вчинення воєнних злочинів, є Міжнародний кримінальний суд (МКС), який розташований у Гаазі. Росія не ратифікувала Римський статут, отже може не співпрацювати з МКС. Однак, це підвищує вірогідність створення спеціального трибуналу для розслідування злочинів Росії проти України. Історії відомі приклади створення трибуналів: Нюрнберзького, Токійського, а також проти колишньої Югославії та Руанди. Враховуючи підтримку Резолюції ООН про засудження війни Росії проти України 141 країною світу, шанси притягнути винних до відповідальності високі.

Особу, яка вчинила воєнний злочин, можна притягнути до відповідальності будь-коли, незалежно від того, скільки часу минуло з моменту вчинення злочину.

Фіксація воєнних злочинів — це дуже важлива складова допомоги Збройним силам України, а також подальшого доведення факту злочину в суді.

Отже, як фіксувати?

Письмово, на фото та відео. Окрім власне злочину, фільмуйте середовище для повноти контексту.

Покажіть своє обличчя та назвіть прізвище, ім'я, по батькові.

Зазначте дату, час і точне місце зйомки (інакше доказ не матиме ваги в суді).

Зафіксуйте (якщо можливо) персональні дані свідків, постраждалих від злочину (ПІБ, дата народження, номер телефону, адреса).

Куди подавати докази?

Зараз в Україні вже створено низку цифрових платформ і застосунків, що суттєво спрощують збирання доказів військових злочинів рф:

- Портал RussianWarCriminals (shtab.net)
- Застосунок eyeWitness to Atrocities;

- Платформа WarCrimes – за підтримки Офісу Генпрокурора України;
- Чат-бот WarCrime Міністерства юстиції України;
- Чат-бот Держекоінспекції для документування злочинів проти довкілля;
- Чат-бот TRIBUNAL UA @tribunal_ua_bot;
- Портал «Культурні злочини» для збору доказів руйнування російською армією історичних та культурних пам'яток;
- Проєкт «Росія заплатить» для документування матеріальних збитків.

Разом із тим, свідoctва воєнних злочинів можна направляти безпосередньо головному прокурору Міжнародного кримінального суду в Гаазі Карім А. А. Хану на електронну пошту otp.informationdesk@icc-cpi.int.

Міжнародний кримінальний суд (МКС) – «перший постійний міжнародний суд з кримінальних справ, створений на основі міжнародного договору з метою подолання безкарності осіб, відповідальних за найтяжчі міжнародні злочини». МКС розслідує та, за потреби, судить осіб, обвинувачених у найтяжчих злочинах: геноцид, військові

злочини, злочини проти людяності та злочини агресії. Міжнародний кримінальний суд працює на постійній основі з 1 липня 2002 року. Договір, що заснував МКС та є правовою основою його діяльності – Римський статут Міжнародного кримінального суду. Станом на березень 2022 року 123 держави світу ратифікували договір з МКС.

На відміну від інших міжнародних і змішаних кримінальних судів, Міжнародний кримінальний суд є установою, що діє постійно.

МКС розташований у місті Гаазі, проте за ініціативою Суду, його засідання можуть проходити в іншому місці. Міжнародний кримінальний суд не слід плутати з Міжнародним судом ООН, який також знаходиться в Гаазі, але має іншу компетенцію. МКС не входить в офіційні структури Організації Об'єднаних Націй, хоча може порушувати справи за поданням Ради Безпеки ООН.

Держава, громадянин якої засуджений МКС, не зможе змінити вирок або звільнити засуджену особу до закінчення терміну її ув'язнення. Міжнародний кримінальний суд може видати міжнародний ордер на арешт навіть глави держави.

За весь час існування Міжнародного кримінального суду було видано 40 ордерів на арешт. У випадку вчинення міжнародних злочинів та відповідного переслідування в рамках МКС, в інших держав з'являється обов'язок заарештувати та передати винну особу до Суду. Це відбувається в рамках Женевських конвенцій. Всі країни-учасниці Женевських конвенцій (конвенції об'єднані в єдиний міжнародний договір) зобов'язані сприяти притягненню винної особи до кримінальної відповідальності. Відтак, у випадку з міжнародними злочинами, вчиненими росією щодо України у 2022 році, особам, що будуть визнані відповідальними за їх скоєння, буде ніде переховуватись, крім території рф або інших країн, які не підпадають під юрисдикцію міжнародних договорів.

Останні 20 років діяльність суду було сконцентровано переважно на судовому переслідуванні воєнних злочинців з Африки.

Міжнародний кримінальний суд не лише притягує керівників держав та інших топ-посадовців до відповідальності за геноцид й воєнні злочини, він також розглядає справи щодо репарацій.

До прикладу справа МКС, що містить у своєму вирокі призначення з виплати репарацій. Зокрема:

Справа Катанги. 24 березня 2017 року Судова палата Міжнародного кримінального суду видала наказ про присудження індивідуальних і колективних репарацій жертвам злочинів, скоєних Жерменом Катанго, командиром патріотичних сил опору в Ітурі, 24 лютого 2003 року під час нападу на село Богоро в районі Ітурі Демократичної Республіки Конго.

Порядок компенсації передбачає два види репарацій: індивідуальні – присуджуються окремим особам; колективні – складаються з довгострокових проєктів, що охоплюють коло потерпілих, але все ще зосереджуються на окремих особах. Палата Суду присудила потерпілим Катанги індивідуальні репарації у вигляді символічної компенсації обсягом \$250 на особу та наголосила, що сума, хоча і не призначена для компенсації всієї завданої шкоди, надає певну допомогу потерпілим. Палата Суду також присудила конкретні колективні компенсації у вигляді виплат на житло, підтримки діяльності, що приносить дохід, допомоги в освіті та психологічної підтримки.

Науково-практичне видання

НАВЧАЛЬНИЙ ТРЕНІНГ

«ДЛЯ ЧОГО ПОТРІБНО ДОКУМЕНТУВАТИ ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ: МІЖНАРОДНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА ПРАКТИЧНІ КЕЙСИ»

(м. Хмельницький, 08 травня 2023 року)

Приватне акціонерне товариство “Вищий навчальний заклад
“Міжрегіональна Академія управління персоналом”

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб’єктів
видавничої справи ДК №3262 від 26.08.2008 р.*

Хмельницький інститут
імені Блаженнішого Володимира,
Митрополита Київського і всієї України
29015, м. Хмельницький, проспект Миру 101 А
Тел.: (0382) 63-03-05, 63-70-24
Ел. адреса: himaup@ukr.net
www.taup.km.ua

Здано в набір 05.05.2023 р. Підписано до друку 05.05.2023 р.
Формат 60х84 1/16. Гарн. Times. Ум. друк. арк. 2,4.
Друк офсетний. Папір офсетний. Тираж 50 прим.

Наші контакти

702-742, 720-195

Пн. – Пт.: с 9:00 до 18:00

**29000, м. Хмельницький, вул.
Кам'янецька, 74**

podil.liga@gmail.com

Хмельницький інститут

Міжрегіональної Академії управління персоналом

e-mail: himaup@ukr.net, офіційний сайт: www.maup.km.ua